

يىل : ۱ صايبى ۶

يىللىقى

عثمانلى مملەكتى ايچىن ۱۲ غروش
روسىيە و عجمستان ايچىن ۲ روبلە
باشقا مملەكتلر ايچىن ۵ فرانك

صايبىسى ۱۰ پارا

تۈرك سوزى

خلقه دوغرو كېتىك ، خلق ايچون چاليشمق . . .

هفتده بر « تۈرك يوردى » طرفندە يېقاربىلير

مدىرى جلال سامىر

اداره خانه

استانبولده نور عثمانيه

جاده سنده ۴۰ نومرولى

« تۈرك يوردى »

پنجشنبه ۱۵ مایس ۱۳۳۰

بو صايبده كى بازىلر :

اجتماعى مصاحبه : دستور يا جهالت ! ، آقا گوندوز * شعر : قوشما ، تارخان * اصناف ايچىن ترقى يوللارى (۱) : چفتجى
لونجىلارى و ياپىدقلىرى خدمتلىر ، فائق * خله تاصيل آكلاته جىغز ؟ آ . ح * تۈرك دنيا سنده ، ت . س * مى حكايه : تۈرك چوجوغى ،
عمر سيف الدين . عجبا يازدقلىرىمىز آ كلاشيليورمى ؟ (قارىقاتور)

عجبا یازدقلمیز آ کلاشیلورمی ؟

غزته دن اوقوبه رق : — نسل جدیدك اقتصادیات واجتماعیاته دائر اولان تكاملات حاضره ترقی جویانه سی، غربك دماغ هرج ومرجندن هیچ بر زمان خطور و عبور اتمشدر ... — ؟!...

« نصف و عدالت ضایرلیه آیدینلانا، شله ن دنیا
« یالگیز بویوک تورک خاقانك آلدن دونه جك .
« و خاقانه « ایلخان » ، توركلرده « جهان یایان »
« دینه جك !.. »

بر عرفان اوجاغنده یانان بو آتش اویاراسه لرک
گوزلرینی قاماشدیرسه یریدر . وایشته بوتون بوگنجلر ،
بوگون یاواش یاواش ، اساسلی بر صورتده طویلانارق ،
تنور ایدرک استقباله گیده ن یولك باشنه طویلانیورلر
ویك یاقینده حرکت اشارتی ویرلدیگی زمان یوکسه ل جك
تک سس :

« دستور یا مه رالت ! » دن باشقه برشی اولمایا جقدر .
آقا کومرور .

أصناف ایچین ترقی بوللری :

« ۱ »

چیفه تیجی لونجاری ویایدقلمی خدمتله

بزده هیچ اولمازسه ؛ بردکانچی بر مغازه صاحبی
اولمای دوشونه بیلیر ، بر عمله بر دیرکتور صاندالیاسی
تاصارلار ، فقط بر چیفتیجی ، بوتون دوشونجه سی معده
و معبدی آراسنده گومولن بر زوالیدر . اونك ایچین
حیات توکل و تواضع اکیلی بر یولدر . اونك ایچین امل ،
غایه ، دعا نهایت ایلک بهارک بول یاغورلریله یوکسه لمش
صاری ، خارلی بر بیغیندر . اونك گوزینك اوگنده
آجیلاجق ، دنیا به عاڈ باشقا افقلا یوقدر .

تورک اکینجیسی کندی احتیاجلری ایچین چالیشانینه
کندی تعبیریه بر رنجیوردر . بر چیفتیجی ده گیلدر .
دامارلرندن گچه جك یکیلک قانی ، کندیسینی باشقارلی
ایچین برأل ، بر صنعتکار [۱] حالنه گتیرسه ده یینه صوگ
عصرده یاشایا بیلمك ایچین صوگ عصرک سلاخلریله
قوشانق احتیاجندن قورتاراماز . بز بوگون اولردن
برینی تدقیق ایدنجه گز :

زمانمزه چیفتیجیلر بوتون صنعت شعبه لری گیی
لونجالی وجوده گتیرمشلردر . بر چوق آداملر سندیقا
دینیلن بو بیرلرک اکینجیلک حیاتنده اوینادقلمی ویا
اوینامق ایسته دکلمی روللر حقنده یاکلیش فکرلر
بسله رلر .

بونلرک بر اقتصاد اصولنک ایشله اویدورولماسی ،
خام ماده لرک برلکده توزیعی ، طوبراغك ایشله نمه سی
ایچین لازم کلن آلتلرک برلکده تدارکی گیی ساده
آیری آیری سیبلرله تشکلی ایتدیکلرینی صانیلر . حالبوکه
صوگ اوتوز سنه یی دولدوران اصناف لونجاری تایلک
تشکلی ساعتلرندن اعتباراً عینی یولی تعقیب ایتمشلر ،
اوکلرینه چیقان اجتماعی زورلقلری سسبزجه ازاله
آیله مشلردر . بوذهابی تولیدايدنشی چیفتیجی لونجالیینك ،
هر یر ایشجیلرینك احتیاجنه گوره بر شکل آلماسیدر .
مثلا بعضیلری چیفتیجیلک آلتلرینك برلکده صاتیبن
آلیناسی ایچین دییه تشکلی ایدیلشدر . بو قسم اگ چوق واک
أهمیتلیلریدر . اعضالری بر میلیونی گچر . بعضیلری محصولاتی
برلکده صاتمق ویا اکوب یچمك ایچین قورولمشدر . بونلرک
ده بعض خصوصده بویوک فایدالری گورولور ؛ سودجیلک
یومورطاجیلق ، پینیرجیلک گیی . اکین قضالرینه قارشى
سیغورطه شرکتلری ، اوچونجی ، چیفتیجیلرک اوجوز
بورج بولاییللمه لری ایچین اعتبار شرکتلری ، دوردونجی ،
[۱] « خلقه دوغو » ده انتشار ایدن « اصناف ایچین
ترقی یوللری » محیطی ده گیشدیریلرک بونك ناصیل وجوده
گتیریلرک جانی گوستهرمشدر .

باطاقلقلرک قورودولماسی ، صولرک طاشناسنه قارشى تدبیرلر
گیی هم ملکته هم طوبراق صاحبنه خدمت ایدن
شرکتلرده بونلرک بشنچی نوعنی تشکلی ایدر . بونلرک
هپسند غایه ، تعقیب ایدیلن ایزعیندر . ساده قوللاندقلمی
واسطه لر بر برینه بگزه من . منتظم مطبوعاته مالکدرلر .
ملیونلرجه قیرخلقی بونلرک عالمی تشکلی ایدر . قونفره لر
عقد ایدرلر ، بویوک سرگیله اشتراك ایدر . واوراده
« اجتماعی اقتصاد » ی میدانه قویان مؤسسات میانده
صایلیرلر . بونلر ایتدافرانسه ده تشکلی ایتمش ، فرانسه ده
تکمل ایتدیکن صوگرا دنیاك هر طرفه یاییلمشدر .
بلجیقاده ، اسویچرده ، ایتالیاده ، آلمانیاده ، دانیمارقه ده
ایرلانده ده ، آوستریاده ، صربستانده ، پورتگیزده ،
روسیه ده ، آمریقاك اگ بویوک حکومتلرند اکینجیلرک
منفرد مساعیسنه گوزل بر استنادگاه تشکلی ایدن
لونجالی واردر . ذاتاً دنیاك هر طرفده چیفتیجیلر
یاواش یاواش طویلانمغه وهر برلرینك عجزندن بر اتحاد
قوتی تولیدینه باشلامشلردر . ایشته بونلر بو صوگ اوتوز
سنه لک بر انقباه تظاهرلیدر .

چیفتیجی لونجالی چیفتیجی لونجالی : اکینجیلر ، اراضی
ندر ؟
صاحبلری ، کوچوک بویوک چقتلک اربابی ، اکین عمله سی ،
بر محصوللریله ایشك قوی مناسبتلری بولونان بوتون
صنعتکارلر آراسنده ، اکینجیلک عاڈاقتصادی منفعتلرینی
آراشدیرمق وگوزه تمك مقصدیه تشکلی ایتش بر جمعیت
دییه تعریف اولونابیلر .

لونجایی تشکلی ایدن جك صنعتلرک کندیلرینی سچدیرن
خاصه لری : طوبراغك ایشله دیله سنده کی منفعتلیدر . بو
منفعت بعضاً ایشله دندن باشقاسنده رجوع ایده بیلیر .
تارلاسیله ، باغیله هیچ اوغراشمایان بر آدام محصولاتنك
چوقلغندن استفاده ایدر . چونکه کیراجیسی اجرتی
وقتیله تأدییه ایتیه مقتدر اولور . مقاوله یی نمونیتله یکیلرلر .
صوگرا بر اراضی به مزج ایدیلن سعی ایله صاحبی آراسنده
آیری بر مناسبت ده واردر : اونك ایچین هر صرف

ایدیلن سى، طوبراغنىك گورمه نه سى، باطافلى وارسه قوروتولماسى صاحبنى دوشوندورور، صاحبنى علاقه دارايدەر. فرانسه ده برلونجا قادار قولايقله، مراسمه تابع اولمق سزىن تشكىل ايديله بيلن بر جمعيت يوقدر. حسن نيت صاحبي برقچ آدم، بر آرايه طولانيرلر. چيفتجى لونجاليينىك تأمين ايتديكى منفعتلىرى، بولونقلرى يراحتياجلرينىك ايجاب ايتديرديكى جههلردن گوسته رير. مناقشه، تعديل وقبول ايديلن بر نظامنامه يه تبعاً اداره هيئتى سچيلير. فرانسه ده بونلر ك حقوق مدنيه لرينه مالك وفرانسز اولملرى شرطدر. ناحيه اخبار ايديله يكدن صوگرا آرتيق لازم گلن معامله لرده بيتمش اولور. بولونجالر ك معنوى بر شخصيتلىرى، وارقلرى موجوددر. عادى بر آدم گيى بورج آليز، اعاده ايدەر، أحواله تملك آيله يه بيليرلر. ساده بو صوگ صلاحيتلىرى غير منقول أموال ايله باغلامشدر. اونلر بو خصوصه اجتماع ايدە جكلرى بنالره مقصدلرينىك تأمينى ايجين ضرورى اولان صنعت درسخانهلر، كتبخانه گيى قفراعتندن ماعدا غير منقول بر ماله صاحب اولامازلر. وصيت، هبه قبول ايدەرلر. بزده ده جمعيتلر قانونى بونلردن فضله بر شى ايسته مز. حكملر اعتباريله هان هان عييدر.

چيفتجى لونجالرى اراضى صاحبلرينىك اقتصادى، اخلاقى واجتماعى ياشايش شرائطى اصلاح ايدە جك مكممل برر عضويت برر واسطه در.

نهلر ياقمق ايسته ديكلىرىنى اوگرمەك عيىنى زمانده بر نمونه اولمق ايجين فرانسز لونجالرندن برينىك نظامنامه سنى گوزدن كچيرمك بك فايدالى اولور:

«لونجه ا كنجيلكه عائد اقتصادى منفعتلر ك تدقيق ومدافعه سى وآتيده كى مقصدلر ك تأمينى ايجين تشكىل ايديشدر:

١ — قانونى وساير بوتون اصلاحاتى آرايوب گوسته رمك، وحكومت نزدنده مدافعه ايدە رك موقع تطبيقه وضعنى طلب آيله مك، بالخاصه اراضى اوزرينه

چوكن بوتون يوكلىرى، شمندوفر تعرفه لرىنى، اوقتروا رسومنى، بازار وچارشيلرده يراجرتى آراشدير مق. ٢ — ا كنجيلكه عائد تدريسائى وصنعته عائد معلوماتى درسارله اولدينى قادار قوفه رانسارله، رساله لر داغيتارق، كتبخانه لر آچارق بوتون واسطه لر دن استفاده ايدە رك نشر وتلقين ايتك.

٣ — ا كين، گوبره، ما كينا ودها مكممل برحاله كتييرلش آلتر ك تجربهلر ينى حمايه وتشويق ايتك؛ سرمايه فيأتى آزالتمق ومحصولاتى چوغالتمق.

٤ — چيفتجى اعتبار جمعيتلىرى، ا كين ومبايعه جمعيتلىرى، قارشيلقلى معاونت صاندينى، تقاعد صاندينى قضالره قارشى سيفورطلر، محصوللر، گوبره، حيوان توخوم، عمله وما كينالر ايجين عرض وطلب معلومات اداره لرى گيى اقتصادى مؤسسه لرى وجوده كتييرمك، اداره ايتك، تشجيع آيله مك.

٥ — محصوللر ك صايلماسه، گوبره، توخوم، آلتر، حيوانلر وزراعته فايداسى اولان معمول، خام بوتون موادك اشتراسه وساطت ايتك.

٦ — دوغرولى تأمين وحيله ينى منع ايجون لونجا أعضاسه اعطا ايديلن تسليمايه اونلر ك وجوده كتييرديكلىرى شيلره نظارت ايتك.

٧ — دوشونجه لر ينى نشر، ا كنجيلك اطراقده دون بوتون فكرلرى تدقيق ومنازع فيه اقتصادى مسئله لرى حل ايجين حكملر وتجربه لى اوستالرتعين ايتك. باشقا بر نظامنامه، دوردنجى ماده سنده لونجانك قارشيلقلى بر معاونت، متقابل مشاركت فكرى آشيلامق ايجين تأسيس ايديله يگنى سويله بور. موزه سوسيالك بويوك هالى تزيين ايدن بر چرچويه چيفتجى لونجالرينىك اساس مقصدلرينى گوسته رمك ايجين ايشله مش اولان شوسطرلرده اوراده كى كتابه لرله برلكده اجتماعى اقتصادك دائمى برصيحه سنى تشكىل ايدەر:

«لونجا ك زياده عصرلردن برى وطنك باشليجه

ثروتى تشكىل ايدەن چيفتجيلك صنفى سوديرمگه، وا كنجى خلقى، داهال قيمتلى برحاله كتييرمك ايجين صرف ايتديكلىرى سى ودها بركتلى برحاله قلب ايتك ايجين اوغراشدقلى طوبراغه باغلامغه چاليشاجقدر.

فالى

خلفه ناصيل آكلاته جغز ؟

حبسخانه عمومى هكىمى ابراهيم ذاتى بك مملكتسى. خلقمىزى كيرەن خسته لقلى واونلردن ناصيل قورونمق لازمكه جكنى بياديرمك ايجون صيره ايله برطاقم كتابلر چيقاروب بوتون عثمانلى گنجلرينه داغيتمايه تشبث ايتشدر. بونلردن برنجيسى اولان «فرنگى وفرنكيگدن قورونمق تدبيرلرى» كتابى چيقارمش، سلطانى مكيتبلريله اعدادى مكيتبلرينىك صوگ صنفلرينه پراسز اوله رق داغيتمشدر. كتابى بزده گوردك؛ گوزل، فقط بر جوق يابانچى كله لرله، عربجه، عجمجه تركيبلرله يازيلش اولديغندن هر كسك آكلابه جنى گيى بولماق.

بزجه گنجلك يالكر على مكيتبلردن چيقانلرده گيلدر. او صنف گنجلك ذاتا مكيتبه «حفظ صحت» درسى گورمش اولديغندن بردرجه دها آنى دوشونه بيلير. بزده اصل بويگى شيلرى اوگرمەك لازم گلن بر قسم گنجلك واردركه بويله كتابلرى اونزده آكلاتمق ايجون دها آچيق، دها تركيبسز اوله رق يازمق ايسته ر. اونلرده «خلق گنجلى» در.

قريمده چيقان «ترجمان» غزته سنده «قريم تاتارلرينىك قيريليشى» سرلوحه سيله يازيلش بر فقره كوردك. قريمك ولايت مركزى اولان «اق مسجد» شهرينىك حفظ الصحه اداره سى صوگ اوچ سنه ظرفنده طوبلاديفى حسابا گوره اقمسجد گيى تميز ومنظم برشهرده تاتارلر آره سنده كى نولوم باشقا ملتلردن ايكى دفعه زياده وطوغوش ايسه بك جوق اكسيك اولدينى آكلاشيلمشدر. بومعلوماتدن خسته لقلكر ك باشليجه سى عوام خلقده بولوندينى وبناء عليه

قريم مسلمانلرينه ايديله جك يارديملىر آره سنده ك مهمملردن برى ده آچيق تاتارجه كوچوك (حفظ صحت كتابلرى) يازمق داغيديلمق اولدينى ميدانه چيقمشدر.

بونلردن آكلاشيلوركه هر مملكتده اولدينى گيى بزده ده بوخسته لقلمه طوتولانلر واولخسته لقلمدن قورونمق يولنى بيلمه ينلر اوقومق بيلمه ينلر يملزله آزاوقوياييلنلر يملزدر. دوكتور ابراهيم ذاتى بگى بوتشبتندن دولاي آلفيشلار ومدافعه مليه جمعيتى طرفدن سوقاقلره ياپيشديريلان «ورم» و «سينك بلاسى» لوحه لر دن نونرك آلارق بونلر صوگرا چيقارمق جقلى كتابلرى دها آكلاشيله جق بر صورتده يازمالرى گورمكه سوينه جگمىزى اميد ايدەر.

تورک دنياسينه

روسيله محكمه شرعيه لر. — روسيه مجلس مبعوثانلر ننده كى مسلمان مبعوثلر فرقه سى رئيسى تفكيك افدى مسلمان محكمه لر ينك اصلاحي حقنده پترسبورغده مسلمانلردن مركب بر استشاره مجلسى آچمق ايجون حكومه مراجعت ايتشدر. مسلمان مبعوثلرينىك بو مراجعتى بو شرطلره قبول ايديشدر:

١ — مجلسده، مسلمان مبعوثلردن باشقا آنحق اوتوز بش كيشى بولونه جق؛

٢ — مجلس، مسلمان ايشلرينه باقيلمق اوزره حكومت طرفدن تشكىل ايديلن مجلس نهايت بولدقدن صوگرا آچيلاقق؛

٣ — مجلسده مذاهب مديريتدن بر مامور بولونا جق؛

٤ — مجلسده طوبلانان ذاتلر ك اسملرى حكومتجه معلوم اولمق ايجون بر ليسته سى حكومه ويريله جك.

شمال غزته لر نده اوقونديغنه گوره مسلمان مبعوثلرى فرقه سى مجلسى حزران نهايتده آچمه قرار ويرمشلردر.